

658.15:338.43(478)

**ANALIZA REZULTATELOR
FINANCIARE DIN ACTIVITATEA
OPERAȚIONALĂ A ÎNTREPRIN-
DERILOR AGRICOLE DIN
REPUBLICA MOLDOVA**

*Conf. univ. dr. Natalia TCACI, USM
Lect. sup. univ. Ina DOMBROVSCHI, UASM
dombrovschi@mail.ru*

În prezentul articol, sunt abordate aspectele analizei rezultatelor financiare din activitatea operațională, ținând cont de particularitățile ramurale ale întreprinderilor agricole. În acest context, a fost studiat caracterul evolutiv al profitului brut, al rezultatelor activității operaționale, profitului până la impozitare și profitului net în întreprinderile agricole din Regiunea Centru. A fost determinat trendul profitului net în calcul la un hectar de terenuri agricole și s-a efectuat ajustarea analitică a acestuia după funcția liniară. Sunt identificate tendințele instabile în evoluția principalelor rate de rentabilitate în perioada 2009-2016. Analiza dinamicii ratei rentabilității resurselor consumate și utilizate s-a efectuat prin comparație cu valorile normative stabilite.

Cuvinte-cheie: rezultat financiar, activitate operațională, profit brut, profit net, rata rentabilității, venituri din vânzări.

JEL: M21.

Introducere. Desfășurarea unei activități de producție profitabile și, totodată, menținerea echilibrului financiar impune estimarea și efectuarea analizei rezultatelor financiare. Analiza rezultatelor financiare comportă un caracter semnificativ, deoarece permite managerilor să opteze pentru direcțiile principale de dezvoltare ale activității economice, atât pentru perioada curentă, cât și pentru cea previzională. Rezultatul financiar al activității întreprinderii se caracterizează prin suma **profitului** obținut (sau pierderii suportate). Profitul reprezintă principala avuție a unei societăți și reflectă atât performanța întreprinderii, cât și capacitatea de a reinvesti sau de a acorda dividende. În funcție de suma profitului, investitorii potențiali pot să-și decidă strategia de combinare a resurselor de producție în scopul minimizării pierderilor și a riscului.

Material și metodă. Baza informațională a investigațiilor o constituie datele generalizatoare ale Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova. Drept suport metodologic au servit actele legis-

658.15:338.43(478)

**ANALYSIS OF FINANCIAL
RESULTS OF THE OPERATING
ACTIVITY IN AGRICULTURAL
ENTERPRISES IN THE REPUBLIC
OF MOLDOVA**

*Assoc. Prof. PhD Natalia TCACI, SUM
Univ. lect. Ina DOMBROVSCHI, SAUM
dombrovschi@mail.ru*

The article deals with the analysis aspects of the financial results of the operating activity taking into account the branch peculiarities of the agricultural enterprises. In this context, there was studied the evolutionary nature of the gross profit, of the operating results, of profit before taxation and of the net profit in agricultural enterprises in the Centre Region. The net profit trend was calculated on one hectare of agricultural land and its analytical adjustment was determined by the linear function. Unstable trends in the evolution of the main rates of return for 2009-2016 are identified. The analysis of the return on the consumed and used resources was carried out by comparison with the established normative values.

Key words: financial result, operating activity, gross profit, net profit, profitability ratio, sales revenue.

JEL: M21.

Introduction. Carrying out a profitable production activity, while maintaining the financial balance, implies the estimation and analysis of financial results. The analysis of financial results is significant because it allows managers to choose the main directions of the development of their economic activity, both for the current and the foreseeable period. The financial result of the enterprise's business is characterized by the amount of **the profit** (or loss incurred). Profit is the main asset of a company, it reflects both the performance of the enterprise and the ability to reinvest or grant dividends. Depending on the amount of profits, potential investors can decide on the strategy of combining production resources to minimize losses and risk.

Material and method. The information base of the investigations is made up by generalizing data of the National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova. The methodological support was provided by the legislative and normative acts of the Republic of Moldova as well as the concepts of economists from the country and abroad.

lative și normative ale Republicii Moldova, conceptele savanților economiști din țară și de peste hotare.

În cadrul investigațiilor, au fost aplicate următoarele metode de cercetare: monografică, a comparației, a seriilor dinamicii, ratelor, economico-statistice, analizei verticale.

Rezultate și discuții. Componenta cea mai importantă a rezultatelor financiare din activitatea operațională a întreprinderilor agricole se consideră **profitul brut**, deoarece mai mult de 90% din suma acestuia se obține din vânzarea produselor agricole.

În rezultatul calculelor am constatat că în formarea profitului brut regiunile de dezvoltare au o contribuție diferită, dat fiind faptul că acestea dispun de un potențial de resurse neomogen. Astfel, ponderea terenului agricol în regiunile Nord, Centru, Sud și UTA Gagauzia, în medie, pe anii 2011-2016, constituie respectiv 41,9%; 23,1%; 25,5% și 9,5%. Concomitent contribuția regiunilor în formarea profitului brut alcătuiește respectiv 47,6%; 29,3%; 21,6% și 1,5%. Rezultă că Regiunea Centru deținând doar 23,1% din suprafața terenului agricol și 26,5% din efectivul lucrătorilor încadrați în agricultură, contribuie la formarea a 32,2% venituri din vânzări și 29,3% profit brut.

Analizând caracterul evolutiv al profitului brut, în întreprinderile agricole din Regiunea Centru, observăm (figura 1) o dinamică pozitivă, cu excepția anilor 2009 și 2012. În perioada 2007-2016, amplitudinea oscilației profitului brut constituie 498340 mii lei, fapt ce depășește media anuală (317604 mii lei) aproape de 1,6 ori. Datele prezentate în figura 1 atestă că cea mai înaltă valoare a profitului brut a fost obținută în perioada 2014-2016, când suma medie anuală a constituit 522827 mii lei. Această cifră este luată în considerare ca nivel normativ, deoarece permite efectuarea reproducerii lărgite în întreprinderile agricole ale Regiunii Centru. Comparând valorile efective ale profitului brut cu nivelul normativ, observăm (figura 1) că, în perioada de referință, suma efectivă a profitului brut a depășit nivelul normativ doar în anii 2015 și 2016, respectiv cu 2,63% și 12,6%. În anul 2014, valoarea efectivă a profitului brut, în raport cu normativul, a constituit 84,8%, în 2010-2013 – 58,3%, iar în 2007-2009 doar 24,8%.

În acest context, ținem să menționăm că orice indicator de profit este determinat, pe de o parte, de veniturile obținute, iar pe de altă parte, de costurile și cheltuielile suportate. Astfel, creșterea veniturilor va determina un trend pozitiv al profitului, în timp ce costurile și cheltuielile au o influență invers proporțională. În opinia autorilor V. Robu, I. Anghel, E. Șerban, dacă indicele de creștere a veniturilor

The following research methods were applied during the investigations: monograph, comparison, dynamics series, rates, economic and statistics method, vertical analysis.

Results and discussions. The gross profit is considered to be the most important component of the financial results of the agricultural enterprises' operating activity, as more than 90% of its amount is obtained from the sale of agricultural products.

As a result of the calculations, we have found that in the formation of gross profits, development regions have a different contribution, given that they have a potential for uneven resources. Thus, the share of agricultural land in the North, Central, South and ATU Gagauzia regions was 41,9% on average for 2011-2016; 23,1%; 25,5% and 9,5%. At the same time, the contribution of the regions in the formation of the gross profit amounts to 47,6%; 29,3%; 21,6% and 1,5%. It follows that the Center Region, accounting for only 23,1% of the agricultural land area and 26,5% of the agricultural workers, contributes to the formation of 32,2% of sales revenue and 29,3% of gross profit.

Analysing the evolutionary nature of the gross profit in the agricultural enterprises from the Centre region, we observe a positive dynamics (figure 1) except for the years 2009 and 2012. During 2007-2016 the amplitude of the gross profit oscillation was MDL 498,340, exceeding the annual average (MDL 317,604) almost 1.6 times. The data presented in figure 1 shows that the highest value of the gross profit was obtained during the period 2014-2016 where the average annual amount constituted MDL 522,827. This figure is taken into consideration as a normative level, because it allows for wider reproduction in the agricultural enterprises of the Centre Region. Comparing the actual gross profits with the normative level, we can see (figure 1) that during the reference period the actual gross profit exceeded the normative level only in the years 2015 and 2016 respectively by 2.63% and 12.6%. In 2014, the actual value of the gross profit in relation to the norm was 84.8%, in 2010-2013 – 58.3%, and in 2007-2009 only 24.8%.

In this context, it is worth mentioning that any profit indicator is determined on the one hand by the revenues obtained, and on the other hand by the costs and expenses incurred. Thus, revenue growth will lead to a positive trend of profit, while costs and expenses have an inversely proportional influence. According to V. Robu, I. Anghel, E. Șerban if the

depășește indicele de creștere a cheltuielilor, atunci întreprinderea va obține o majorare a rezultatului din exploatare într-un ritm mai accelerat decât dinamica veniturilor din exploatare [1, pag.233].

revenue growth index exceeds the expenditures increase index, then the enterprise will obtain an increase of the operating result at a faster rate than the dynamics of the operating income [1, pg.233].

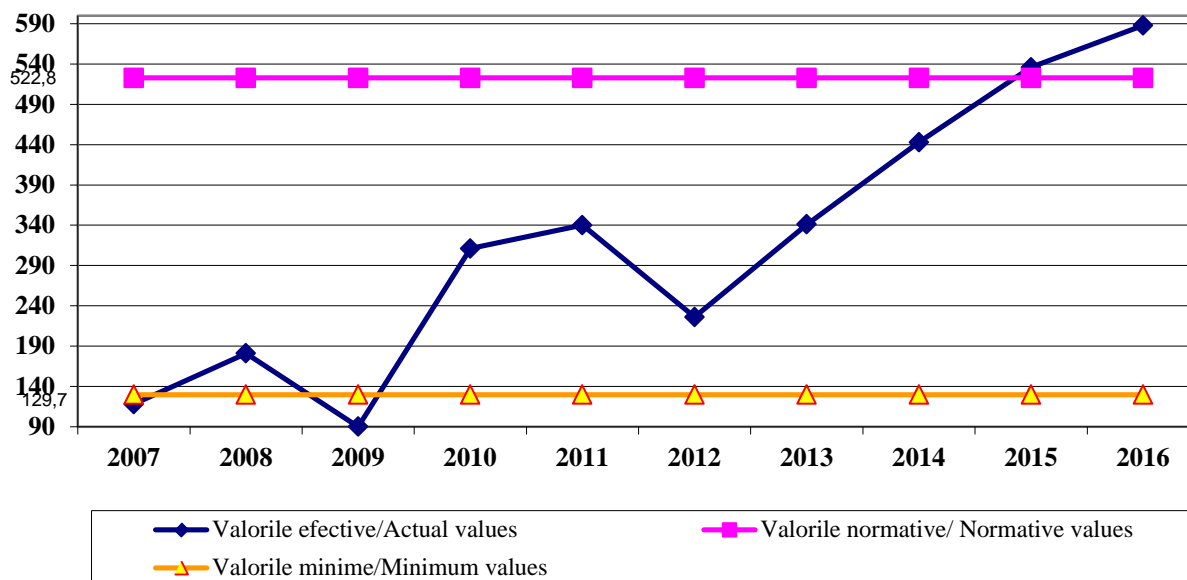

Figura 1. Dinamica profitului brut în întreprinderile agricole din Regiunea Centru în perioada 2007-2016, mil. lei/ Figure 1. The dynamics of the gross profit in agricultural enterprises from the Centre Region in 2007-2016, million MDL

Sursa: calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova / Source: authors' calculations based on the data from the National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova

Luând în considerare specificul ramural al întreprinderilor agricole, am studiat dinamica veniturilor din vânzări și a profitului net în calcul la un hectar de terenuri agricole, ceea ce reprezintă rezultatul degajat la o unitate de factori de producție. Calculele efectuate în tabelul 1 ne permit să constatăm că, în întreprinderile agricole din Regiunea Centru, veniturile din vânzări în calcul la un hectar de terenuri agricole, cât și la o întreprindere, au o tendință de creștere cu excepția anului 2012. Astfel, în anul 2016, față de anul 2011, veniturile din vânzări la hectar s-au majorat cu 12,6 mii lei sau aproape de 1,47 ori. În medie, pe anii 2014-2016, veniturile din vânzări la un hectar de terenuri agricole constituie 17650,9 mii lei sau cu o creștere față de media 2011-2013 (9213,0 mii lei) de 91,6%.

Datele prezentate în tabelul 1 denotă că, în dinamică, nu se observă o tendință unică în evoluția profitului net. Astfel, în anul 2009, întreprinderile agricole din Regiunea Centru a Moldovei au suportat pierderi în sumă de 769,53 lei la fiecare hectar de terenuri agricole. În anul 2012, față de 2011, se atestă diminuarea profitului net la un hectar cu

Taking into account the branch specificity of agricultural enterprises, we studied the dynamics of sales revenues and of the net profit per one hectare of agricultural land, which is the result of the output per one production unit. Calculations made in table 1 make it possible to state that in the agricultural enterprises from the Centre Region sales revenues calculated per one hectare of agricultural land and per one enterprise have a growth trend except for 2012. Thus, in 2016 compared to the year 2011 sales revenues per one hectare increased by MDL 12.6 thousand or about 1.47 times. On average, for the years 2014-2016, the sales revenues per one hectare of agricultural land represent MDL 17650,9 thousand or an increase of 91,6% compared to the average of 2011-2013 (MDL 9213,0 thousand).

The data presented in table 1 denotes that there is no single trend in the evolution of the net profit. Thus, in 2009 agricultural enterprises from the Centre Region of the Republic of Moldova incurred losses of MDL 769.53 per one hectare of agricultural land. In 2012 compared to 2011, the net profit per one hectare is reduced by MDL 936.5 or by 93.3%.

936,5 lei sau cu 93,3%. O scădere a profitului net la hectar s-a înregistrat și în anul 2015, față de 2014, cu 872,44 lei sau cu 76,3%. Aceste tendințe negative ale profitului net sunt cauzate de influențele calamităților naturale (secetă îndelungată, înghețuri timpurii), la care este expusă producția agricolă în Republica Moldova.

A decrease in net profit per one hectare was registered in 2015 compared to 2014 by MDL 872.44 or by 76.3%. These negative trends of the net profit are caused by the influences of natural calamities (long drought, early frosts) to which the agricultural production in the Republic of Moldova is exposed.

Tabelul 1/ Table 1

**Analiza dinamicii veniturilor din vânzări și a profitului net
în întreprinderile agricole din Regiunea Centru /
Analysis of the dynamics of sales revenues and net profit
in the agricultural enterprises from the Centre Region**

Anul/ Year	Venituri din vânzări, mii lei /Sales revenues, thousand MDL	Inclusiv în calcul/Including the calculation		Profitul net, mii lei /Net profit, thousand MDL	Inclusiv în calcul/Including calculation		Ritmul de creștere a profitului net la un ha de teren agricol, %/ Rate of net profit growth per one hectare of agricultural land,%	
		La o întreprin- dere, mii lei/Per one enterprise, thousand MDL	La un hectar de teren agricol, lei/Per one hectare of agricultu- ral land, thousand MDL		La o întreprin- dere, mii lei/ Per one enterprise, thousand MDL	La un hectar de teren agricol, lei/ Per one hectare of agricultu- ral land, thousand MDL	Cu bază fixă/With a fixed base	Cu bază mobilă/ With a mobile base
2009	953950,3	2051,51	5350,4	-137205,0	-295,06	-769,53	x	x
2010	1354017,8	2956,37	7722,4	138210,0	305,77	788,25	100,00	-
2011	1524596,7	3426,06	8632,3	177371,0	398,59	1004,28	127,41	127,41
2012	1448494,3	3240,48	8343,4	11766,9	26,32	67,78	8,6	6,75
2013	1880543,0	4097,04	10648,5	125967,8	274,44	713,29	90,49	1052,36
2014	2114226,7	4566,36	12956,4	186654,7	403,14	1143,86	145,11	160,36
2015	3030976,3	6223,77	18676,2	44048,4	90,45	271,42	34,43	23,73
2016	3586191,7	7379,00	21195,0	267715,1	550,85	1582,24	200,73	582,95

Sursa: calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova / Source: authors' calculations based on the data from the National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova

Pentru a evidenția tendința de ascensiune a profitului, când evoluția lui comportă un caracter instabil, am determinat trendul acestuia, efectuând ajustarea analitică după funcția liniară de tipul:

$$\bar{y}t = a + bt \quad (1)$$

Parametrii a și b ai funcției liniare se determină după metoda celor mai mici pătrate, conform sistemului de ecuații:

To highlight the trend of profit growth, when its evolution is unstable, we have determined its trend by analytically adjusting the linear function of the type:

Parameters a and b of the linear function are determined by the least squares method, according to the equation system:

$$\left\{ \begin{array}{l} \sum y = n \times a + b \times \sum t \\ \sum y \times t = a \times \sum t + b \times \sum t^2 \end{array} \right\} \quad (2)$$

Dacă $\sum t = 0$, atunci sistemul de ecuații se simplifică și obținem:

If $\sum t = 0$, then the system of equations is simplified and we obtain:

$$a = \frac{\sum y}{n} \tag{3}$$

$$b = \frac{\sum y \times t}{\sum t^2} \tag{4}$$

unde: y exprimă profitul net în calcul la un hectar de terenuri agricole, lei;

where: y – net profit calculated per one hectare of agricultural land, lei;

n – numărul anilor seriei dinamicii;

n – the number of years of the dynamics series;

a – parametrul funcției, ce exprimă suma medie a profitului net, la un hectar de terenuri agricole, în perioada 2010-2016;

a – function parameter expressing the average net profit per one hectare of agricultural land during 2010-2016;

b – parametrul funcției ce reflectă creșterea sau diminuarea profitului la hectar de terenuri agricole, în medie, pe anii din perioada 2010-2016.

b – function parameter reflecting the increase or decrease of the profit per one hectare of agricultural land on average for the years 2010-2016.

În tabelul 2, sunt prezentate datele inițiale pentru calculul parametrilor a și b ai funcției liniare, la fel și valorile ajustate ale profitului net la un hectar de terenuri agricole.

Table 2 presents the initial data for the calculation of a and b parameters of the linear function, as well as the adjusted values of the net profit per one hectare of agricultural land.

Tabelul 2/ Table 2

**Trendul profitului net la un hectar de terenuri agricole în întreprinderile
Regiunii Centru a Republicii Moldova în perioada 2010-2016/
Trend of net profit per one hectare of agricultural land in enterprises
from the Centre Region of the Republic of Moldova during the period 2010-2016**

Anul /Year	Profitul net în calcul la un hectar de terenuri agricole, lei (y) /Net profit calculated per one hectare of agricultural land, MDL (y)	t	y × t	t ²	$\bar{y}t = a + bt$ $\bar{y}t = 795,87 + 71,15t$
2010	788,25	-3	-2364,75	9	582,42
2011	1004,28	-2	-2008,56	4	653,57
2012	67,78	-1	-67,78	1	724,72
2013	713,29	0	0	0	795,87
2014	1143,86	1	1143,86	1	867,02
2015	271,42	2	542,84	4	938,17
2016	1582,24	3	4746,72	9	1009,32
Total /Total	5571,12	0	1992,33	28	5571,06

Sursa: calculele autorilor în baza informației din tabelul 1 / **Source:** authors' calculations based on the information from table 1.

Utilizând informația din tabelul 2 și aplicând formulele 3 și 4, obținem parametrul a și b :

Using the information from table 2 and applying formulas 3 and 4 we obtain parameters a and b :

$$a = \frac{5571,12}{7} = 795,87 \text{ lei/MDL}; b = \frac{1992,33}{28} = 71,15 \text{ lei/MDL.}$$

Astfel, funcția liniară a profitului net la un hectar de terenuri agricole se exprimă astfel:

Thus, the linear function of the net profit per one hectare of agricultural land is expressed:

$$\bar{y}t = 795,87 + 71,15t \tag{5}$$

Valoarea parametrului a al funcției ne demonstrează că, în perioada 2010-2016, în întreprinderile agricole din Regiunea Centru, suma medie anuală a profitului la un hectar de terenuri agricole constituie 795,87 lei.

Parametrul b ne atestă că, în perioada 2010-2016, profitul net luat în calcul la un hectar de teren agricol s-a majorat, în medie, pe an cu 71,15 lei.

În aceste condiții, am calculat ritmul mediu anual de creștere a profitului la hectar după formula:

$$\bar{R}_c = \sqrt[n]{R_{c(1)} \cdot R_{c(2)} \cdots R_{c(n)}} \quad (6)$$

În baza calculelor, am obținut că ritmul mediu anual de creștere a profitului net la un hectar de terenuri agricole a constituit 9,1%. Această creștere se datorează majorării veniturilor din vânzări la un hectar de terenuri agricole cu 13,5 mii lei sau cu 12,9%, în medie, pe an.

În baza ecuației trendului și aplicând metoda de extrapolare, am efectuat pronosticul profitului net la un hectar de terenuri agricole în perioada 2017-2021 (tabelul 3).

The value of the function parameter a shows that in 2010-2016 in agricultural enterprises from the Centre Region the average annual amount of the profit per one hectare of agricultural land was MDL 795.87.

Parameter b shows that in the period 2010-2016 the net profit calculated per one hectare of agricultural land increased on average by MDL 71.15 per year.

Under these circumstances, we calculated the average annual growth rate of profit per one hectare by the formula:

As a result of the calculations, we obtained that the average annual growth rate of the net profit per one hectare of agricultural land constituted 9.1%. This increase is due to the increase in sales revenues per one hectare of agricultural land by MDL 13.5 thousand or by 12.9% on average per year.

Taking in consideration the trend equation and applying the extrapolation method, we performed the forecast of the net profit per one hectare of agricultural land in the period 2017-2021 (table 3).

Tabelul 3/ Table 3

Pronosticul profitului net la un hectar de terenuri agricole în întreprinderile Regiunii Centru / Forecast of the net profit per one hectare of agricultural land in enterprises from the Centre Region

Anul/Year	Profitul net la un hectar de terenuri agricole (lei) după funcția $\bar{y}_t = 795,87 + 71,15t$ / Net profit per one hectare of agricultural land (MDL) according to the function $\bar{y}_t = 795,87 + 71,15t$	Ritmul de creștere a trendului, % / Trend growth rate, %
2017	1080,47	107,05
2018	1151,62	106,59
2019	1222,77	106,18
2020	1293,92	105,81
2021	1365,07	105,5

Sursa: calculele autorilor în baza informației din tabelul 2 / **Source:** authors' calculations based on the information from table 2.

Conform pronosticului elaborat (tabelul 3), constatăm o creștere lentă a profitului net la un hectar de la 1009,32 lei în 2016 până la 1365,07 lei în anul 2021. În perioada 2017-2021, sporul mediu anual de creștere a profitului net a alcătuit 5,47%. Cu toate că datele pronosticului sunt mai reduse decât cele efective, obținute în anul 2016, considerăm că acestea sunt reale, deoarece, în anii 2012 și 2015, s-a obținut profit net la un hectar de terenuri agricole în valoare mai mică, decât suma medie anuală, respectiv cu 728,09 lei și 524,45 lei. În plus, în condițiile Regiunii Centru, influența nefavorabilă

According to the made forecast (table 3), we can see a slow increase in the net profit per one hectare from MDL 1009.32 in 2016 to MDL 1365.07 in 2021. In the period 2017-2021, the average annual growth of the net profit comprised 5.47%. Though the forecast data is lower than the actual data obtained in 2016, we consider that these are real because in 2012 and 2015 the net profit per one hectare of agricultural land was obtained in the amount of less than the average annual amount by MDL 728, 09 and MDL 524.45 respectively. Moreover, under the conditions of the Centre Region, the

a factorilor climaterici, din an în an, devine tot mai pronunțată și are un impact negativ asupra rezultatelor financiare, fapt confirmat și de prezentarea grafică a profitului net la hectar (figura 2).

unfavourable influence of climatic factors is becoming more pronounced from year to year and it has a negative impact on the financial results, as confirmed by the graphical presentation of the net profit per one hectare (figure 2).

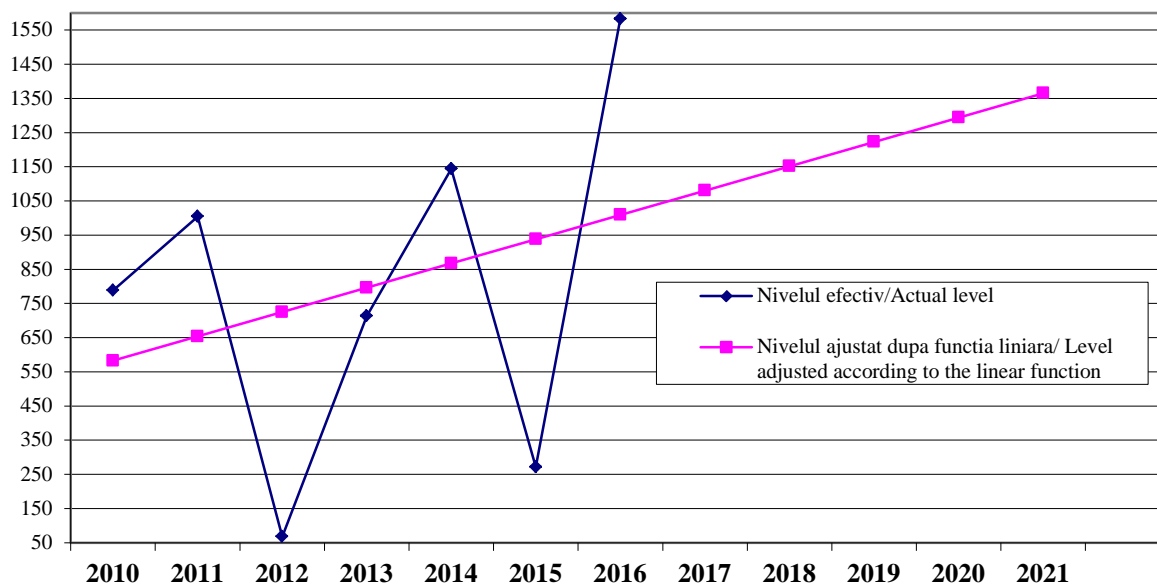

Figura 2. Evoluția profitului net la 1 ha terenuri agricole în întreprinderile Regiunii Centru din Republica Moldova, lei / Figure 2. The evolution of the net profit per one hectare of agricultural land in the enterprises from the Centre region of the Republic of Moldova, MDL

Sursa: calculele autorilor în baza informației din tabelele 2 și 3 /

Source: authors' calculations based on the information from tables 2 and 3.

Din datele prezentate în figura 2, constatăm, din an în an, o variație destul de înaltă în modificarea valorilor efective a profitului net la un hectar de teren agricol. Comparând nivelul efectiv cu cel ajustat, menționăm că, din ultimii 7 ani ai perioadei de referință, în 2012, 2013 și 2015, valorile efective ale profitului net sunt mai reduse decât cele ajustate, în medie, cu 468,9 lei la fiecare hectar de terenuri agricole.

În acest context, considerăm că, pentru a diminua riscul și incertitudinea în activitatea entităților agricole, acestea trebuie să sporească vânzările pentru a-și acoperi costurile, cheltuielile și a obține profit.

Rezultatele calculelor (tabelul 4) atestă că, în perioadele de referință, întreprinderile agricole din Regiunea Centru dispun de suficiente venituri, ce au permis acoperirea costurilor, cheltuielilor și obținerii profitului. În medie, pe anii 2014-2016, veniturile din vânzări s-au majorat cu 1292589,7 mii lei sau cu 79,9%, față de media 2011-2013. În același timp, costul vânzărilor a crescut cu 76,5%. Devansarea ritmului de creștere a veniturilor din vânzări, față de cel al costului vânzărilor, semnifică faptul că veniturile au depășit costurile și au contribuit la

Analysing the data presented in figure 2 we can see a rather high variation in the change of the actual net profit per one hectare of agricultural land from year to year. Comparing the actual and the adjusted level, we can mention that from the last 7 years of the reference period in 2012, 2013 and 2015 the actual net profit values are lower than those adjusted on average by MDL 468.9 per one hectare of agricultural land.

In this context, we consider that in order to reduce the risk and uncertainty in the activity of agricultural entities, they need to increase sales in order to cover their costs, expenses, and to get profit.

The calculation results (table 4) show that during the reference periods, the agricultural enterprises from the Centre Region have sufficient incomes, which allowed to cover the costs, expenses and to get profit. On average, for the years 2014-2016, sales revenues increased by MDL 1292589.7 thousand or by 79.9% compared to the average of 2011-2013. At the same time, the cost of sales increased by 76.5%. The fact that the growth rate of sales revenues outruns the cost of sales means that revenues exceeded costs and contributed to the formation

formarea profitului brut, care a înregistrat o creștere de 286918,8 mii lei sau cu 94,9%. Astfel, în perioada 2014-2016, fiecare leu al veniturilor din vânzări a generat profit brut în mărime de 20,25 bani sau cu 1,55 bani mai mult decât media 2011-2013.

of the gross profit, which grew by 286918.8 thousand lei or by 94.9%. Thus, for the period 2014-2016, each MDL of sales revenues generated gross profit of 20.25 bani; it is 1.55 bani more than the average of 2011-2013.

Tabelul 4/ Table 4

Analiza suficienței veniturilor din vânzări pentru acoperirea costurilor, cheltuielilor și formarea profitului în întreprinderile agricole din Regiunea Centru / Analysis of sales revenues sufficiency to cover costs, expenses and to generate profit in agricultural enterprises from the Centre Region

Indicatorul/ Indicator	În medie 2011-2013/ On average 2011-2013		În medie 2014-2016/ On average 2014-2016		Abaterea absolută, ± /Absolute deviation, ±	
	Suma, mii lei/ Amount, thousand MDL	Pondereea, %/ Share, %	Suma, mii lei/ Amount, thousand MDL	Pondereea, %/ Share, %	mii lei/ thousand MDL	Puncte procentuale/ Percentage points
Venituri din vânzări/ Sales revenues	1617878,0	100,00	2910467,7	100,00	+1292589,7	-
Costul vânzărilor/Sales cost	1315410,2	81,3	2321081,1	79,75	+1005670,9	-1,55
Profit brut (pierdere globală)/ Gross profit (global loss)	302467,8	18,7	589386,6	20,25	+286918,8	+1,55
Alte venituri din activitatea operațională/ Other operating revenues	70753,5	4,37	97083,7	3,34	+26330,2	-1,03
Cheltuieli de distribuire/ Distribution costs	32473,6	2,01	88591,5	3,05	+56117,9	+1,04
Cheltuieli administrative/ Administrative costs	129956,7	8,03	207653,9	7,13	+77697,2	-0,9
Alte cheltuieli din activitatea operațională /Other operating expenses	138055,2	8,53	220590,0	7,58	+82534,8	-0,95
Rezultatul din activitatea operațională (profit, pierdere)/ Result of operating activity (profit, loss)	72735,8	4,5	169634,9	5,83	+96899,1	+1,33
Rezultatul din alte activități (profit, pierdere)/ Result of other activities (profit, loss)	41816,4	2,58	23339,2	0,8	-18477,2	-1,78
Profit (pierdere) până la impozitare/Profit (loss) before taxation	114552,2	7,08	192974,1	6,63	+78421,9	-0,45
Cheltuieli privind impozitul pe venit/Income tax expenses	9517,0	0,59	26796,1	0,92	+17279,1	+0,33
Profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune/Net profit (net loss) of the period of management	105035,2	6,49	166178,0	5,71	+61142,8	-0,78

Sursa: calculat de autori în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova / **Source:** calculated by the authors on the basis of the data from the National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova.

Datele tabelului 4 denotă faptul că veniturile din activitatea operațională au acoperit și au depășit toate cheltuielile acestei activități, deoarece $R_{c(V.op)} > R_{c(Ch.op)}$ ($178,1\% > 175,6\%$) și, în consecință, se înregistrează creșterea profitului din activitatea operațională cu 96899,1 mii lei sau de 1,33 ori, față de perioada 2011-2013. În plus, se constată creșterea ponderii profitului din activitatea operațională în componența veniturilor din vânzări de la 4,5% până la 5,83%, fapt ce atestă sporirea eficienței activității operaționale. Concomitent, se constată diminuarea sumei profitului obținut din alte activități cu 18477,2 mii lei sau cu 44,2%. Aceasta se explică prin creșterea sumei pierderilor din calamități naturale, față de perioada 2011-2013, cu 4 mil. 380 mii lei, paralel cu creșterea profitului activității financiare. De asemenea, se constată și creșterea poverii fiscale cu 17279,1 mii lei sau mai mult de 1,8 ori.

În consecință, caracterul evolutiv al veniturilor și cheltuielilor activității economico-financiare a determinat creșterea profitului net al perioadei 2014-2016, față de media 2011-2013 cu 61142,8 mii lei sau cu 58,21%, ce se apreciază ca moment pozitiv în activitatea întreprinderilor agricole a Regiunii Centru.

În același timp, rezultatele investigațiilor (tabelul 4) atestă o scădere în dinamică a ponderii în componența veniturilor din vânzări ale profitului până la impozitare de la 7,08% până la 6,63% și a profitului net de la 6,49% până la 5,71%. Acesta din urmă semnifică faptul că fiecare leu al veniturilor din vânzări, în perioada 2014-2016, a generat o reducere a profitului net cu 78 bani față de media 2011-2013.

Considerăm că, pentru a menține, în continuare, rezultatele financiare la nivelul perioadei 2014-2016, sunt necesare măsuri suplimentare de subvenționare a întreprinderilor agricole din partea statului, cât și reducerea poverii fiscale.

Pentru dimensionarea legăturii dintre rezultatele financiare și eforturile depuse, la obținerea lor se calculează și se analizează **ratele rentabilității**. În accepțiunea lui Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N. ... „rata rentabilității reflectă capacitatea unei întreprinderi de a obține profit prin utilizarea factorilor de producție și a capitalurilor indiferent de proveniența acestora” [2, pag.319]. Principalele rate de rentabilitate operațională sunt: rata rentabilității resurselor consumate și utilizate, rata rentabilității vânzărilor, rata rentabilității produselor concrete, rata rentabilității comerciale, rata rentabilității activelor, rata rentabilității capitalului propriu. În opinia autorilor Țirușnicova N., Paladi V., Gavriiliuc L., Chirilova N., Furtună D., toate aceste rate reflectă multiple laturi ale eficienței economice a activității întreprinderii, în baza cărora se adoptă

The data from table 4 confirm that the operating revenues have covered and exceeded all the operating expenses because $R_{c(V.op)} > R_{c(Ch.op)}$ ($178.1\% > 175.6\%$) and, as a result, the increase of the profit from the operational activity is registered by MDL 96899.1 thousand or 1.33 times compared to 2011-2013. Moreover, there is an increase in the share of the profit from the operating activity in the sales revenue component from 4.5% to 5.83%, which confirms the increase in the efficiency of the operating activity. At the same time, the amount of the profit obtained from other activities is reduced by MDL 18477.2 thousand or by 44.2%. This is explained by the increase of the amount of losses from natural calamities compared to the period 2011-2013 by 4 million MDL 380 thousand parallel to the increase of the profit of the financial activity. The increase of the tax burden by MDL 17279.1 thousand or more than 1.8 times is also observed.

As a result, the evolutionary nature of the revenues and expenditures of the economic and financial activity determined the increase of the net profit for the period 2014-2016 compared to the average of 2011-2013 by MDL 61142.8 thousand or by 58.21%, which is considered a positive moment in the activity of the agricultural enterprises from the Centre region.

At the same time, the results of the investigations (table 4) show a dynamic decrease in the share of sales revenues before taxation from 7,08% to 6,63% and the share of the net profit from 6,49% to 5.71%. The latter signifies that each MDL of sales revenues in 2014-2016 generated a net profit cut of 78 bani compared to the average of 2011-2013.

We consider that in order to maintain the financial results for the 2014-2016 period, additional subsidies to state-owned agricultural enterprises are required, as well as a reduction in tax burden.

In order to measure the link between the financial results and the efforts made to obtain them, **profitability ratios** are calculated and analysed. According to Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N. ... “profitability ratio reflects the ability of an enterprise to obtain profit through the use of production factors and capital regardless of their source” [2, p. 319]. The main operating profitability ratios are: the return on consumed and used resources, the return on sales, the return on certain products, the return on commercial profitability, the return on assets, the return on equity. In the opinion of Țirușnicova N., Paladi V., Gavriiliuc L., Chirilova N., Furtună D. all these ratios mirror multiple aspects of the economic efficiency of the enterprise's activity, on the basis of which management decisions are adopted on rationality and optimization of expenses, price formation, credit attraction, etc. [3, pp. 90-91].

deciziile manageriale privind raționalitatea și optimizarea cheltuielilor, formarea prețurilor, atragerea creditelor etc. [3, pag.90-91].

În scopul obținerii relevanței informaționale privind performanța întreprinderilor agricole, am analizat în dinamică, pe perioada 2009-2016, principalele rate de rentabilitate (tabelul 5).

Rezultatele calculelor (tabelul 5) demonstrează un caracter instabil în evoluția tuturor ratelor de rentabilitate. Cel mai scăzut nivel de rentabilitate s-a înregistrat în anul 2009. În plus, în acest an, se înregistrează valori negative ale unor rate, fapt ce confirmă că, din activitatea economico-financiară, întreprinderile agricole ale Regiunii Centru au suferit pierderi. De exemplu, la fiecare leu al capitalului propriu investit, pierderea netă este de 15,23 bani, iar fiecare leu al veniturilor din vânzări a cauzat pierderi în valoare de 14,17 bani. Aceste date reflectă influența devastatoare a secetei anului 2009 asupra producției globale, veniturilor și a rezultatelor financiare. Astfel, din activitatea operațională, întreprinderile agricole ale Regiunii de Centru au suportat pierderi în sumă de 152,7 mii lei. De asemenea, se înregistrează valori relativ scăzute ale ratelor rentabilității activelor, capitalului propriu și rentabilității vânzărilor, în anii 2012 și 2015, cu influențe nefavorabile ale factorilor climaterici.

In order to obtain information on the performance of agricultural enterprises, we analysed the dynamics of the main profitability ratios (table 5) in the period 2009-2016.

The results of the calculations (table 5) show an unstable character in the evolution of all profitability ratios. The lowest level of profitability was recorded in 2009. More than that, in this year there were negative values of some ratios, which confirms that the economic-financial activity of the Centre Region's agricultural enterprises suffered losses. For example, for every MDL of the invested capital the net loss was 15.23 bani, and each MDL of sales revenues has caused losses of 14.17 bani. This data reflect the devastating influence of the drought in 2009 on the global output, on the revenues and on the financial results. Thus, the agricultural enterprises from the Centre Region suffered losses of 152.7 thousand MDL from their operating activity. There are also relatively low values of asset, equity and sales profitability ratios in 2012 and 2015 with unfavourable influence of climatic factors.

Tabelul 5/Table 5

Evoluția ratelor de rentabilitate în întreprinderile agricole din Regiunea Centru a Republicii Moldova / Evolution of rates of return in agricultural enterprises from the Centre Region of the Republic of Moldova

(în procente/in percentage)

Denumirea ratei/ Rate name	Anul/Year							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Rata rentabilității resurselor consumate și utilizate/ Return on consumed and used resources	10,47	30,72	28,69	18,51	22,17	26,52	24,05	25,89
Rata rentabilității vânzărilor/ Return on sales	-14,17	13,33	11,64	1,60	7,61	10,11	2,21	8,31
Rata rentabilității comerciale/ Commercial profitability ratio	9,47	23,50	22,29	15,62	18,15	20,96	19,39	20,56
Rata rentabilității activelor/ Return on assets	-5,84	7,46	6,77	0,85	5,02	6,38	1,19	4,91
Rata rentabilității capitalului propriu/ Return on equity	-15,23	17,19	14,57	0,89	8,97	11,37	2,31	13,40

Sursa: calculele autorilor în baza datelor Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova/
Source: calculated by the authors on the basis of the data from the National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova.

Concomitent, calculele efectuate în tabelul 5 denotă că, în anii favorabili, după condițiile climatice, cum ar fi 2011, 2014 și 2016, s-au obținut cele mai înalte rate de rentabilitate. Astfel, în anul 2016, la fiecare leu al resurselor consumate și

At the same time, the calculations from Table 5 show that in the years with favourable climatic conditions, such as 2011, 2014 and 2016, the highest profitability ratios were obtained. Thus, in 2016, every percentages of consumed and used resources

utilizate, s-a obținut profit brut în valoare de 25,89 bani sau cu 7,38 bani mai mult decât în anul 2012. Fiecare leu al veniturilor din vânzări a generat profit până la impozitare în sumă de 8,31 bani sau cu 6,71 bani mai mult decât în anul 2012. De asemenea, se constată creșterea ratelor rentabilității activelor și a capitalului propriu, respectiv cu 4,06 și 12,51 puncte procentuale.

Din ratele de rentabilitate prezentate în tabelul 5, cel mai des, în activitatea întreprinderilor agricole, se folosește **rata rentabilității resurselor consumate și utilizate**, deoarece aceasta se încadrează în criteriul de eficiență economică a activității operaționale. În medie, pe anii 2014-2015, această rată a constituit 25,39%, iar în media 2011-2013 – 23,0% sau cu o creștere de 2,39 puncte procentuale, ceea ce prezintă un punct forte în activitatea de bază a întreprinderilor agricole. În literatura de specialitate, există opinii potrivit cărora valoarea normativă a ratei rentabilității resurselor consumate și utilizate constituie 25,0% [4, pag.236].

Comparând valorile efective ale acestei rate cu normativul stabilit observăm (figura 3) că, în ultimul an – 2016, rata corespunde cu valoarea normativă cu o depășire de 0,89 puncte procentuale.

generated gross profit of 25.89 bani or 7.38 bani more than in 2012. Each MDL of sales revenue generated profit before taxation in amount of 8.31 bani or 6.71 bani more than in 2012. Also, the return on assets and on equity increased by 4.06 and 12.51 percentage points respectively.

Of the profitability ratios presented in table 5, **the return on consumed and used resources** is most often used in the activity of agricultural enterprises, as this falls within the criterion of the economic efficiency of the operating activity. On average for 2014-2015 this ratio constituted 25.39% and on the average of 2011-2013 – 23.0% which means an increase of 2.39 percentage points, this is a strong point in the core activity of agricultural enterprises. In the specialty literature there are opinions according to which the normative value of profitability return on consumed and used resources is 25.0% [4, p. 236].

By comparing the actual values of this ratio with the established norm, we note (figure 3) that in the last year – 2016 the ratio corresponded to the normative value with an overrun of 0.89 percentage points.

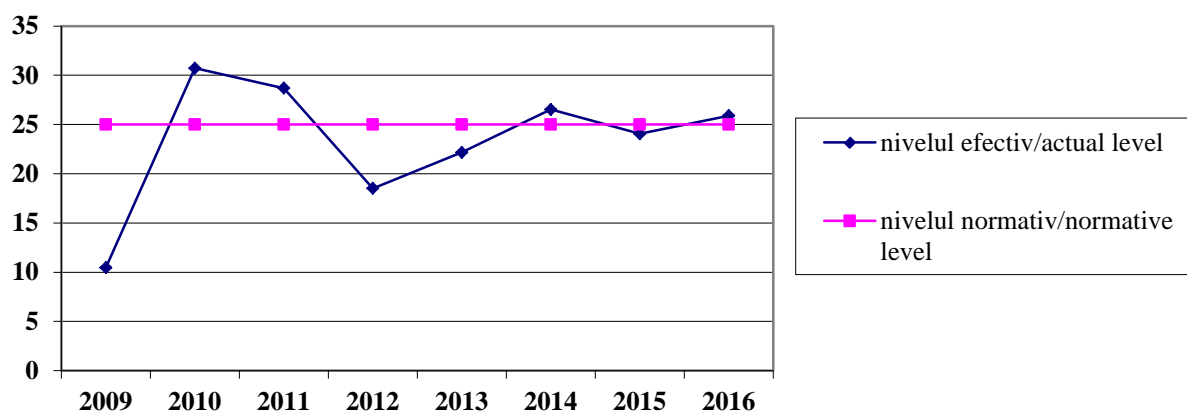

Figura 3. Dinamica ratei rentabilității resurselor consumate și utilizate în întreprinderile agricole ale Regiunii de Centru a Republicii Moldova, % / Figure 3. Dynamics of return on the consumed and used resources in agricultural enterprises from the Centre Region of the Republic of Moldova, %

Sursa: elaborată de autori în baza informației din tabelul 5 /

Source: elaborated by the authors on the basis of the information from table 5

O depășire considerabilă a ratei rentabilității resurselor consumate și utilizate se atestă în anii 2010 – cu 5,72 puncte procentuale; în 2011 – cu 3,69 puncte procentuale; în 2014 – cu 1,52 puncte procentuale. În anul 2015, această rată se situează aproape de normativul stabilit, iar în 2012, este mai scăzută cu 6,49 puncte procentuale. Astfel, calculele efectuate denotă că întreprinderile agricole ale

A considerable exceeding of the rate of the return on the consumed and used resources is evidenced in 2010 by 5.72 percentage points; in 2011 – by 3.69 percentage points; in 2014 – by 1.52 percentage points. In 2015 this ratio is close to the established norm, and in 2012 it is lower by 6.49 percentage points. Thus, the calculations show that the agricultural enterprises from the Centre region

Regiunii Centru dispun de rezerve interne vizând sporirea eficienței resurselor consumate și utilizate în activitatea operațională.

Concluzii. Studiul vizând analiza rezultatelor financiare demonstrează un caracter instabil în evoluția profitului brut, profitului din activitatea operațională și profitului net în entitățile agricole ale Regiunii Centru. Trendul profitului net la un hectar de terenuri agricole, conform funcției liniare, constată că, în perioada 2010-2016, sporul mediu anual a alcătuit 71,15 lei, iar ritmul mediu anual de creștere fiind de 9,1%. În perioada 2014-2016, se atestă reducerea capacității veniturilor din vânzări în formarea profitului net de la 6,49% până la 5,71%, față de media pe 2011-2013. Considerăm că, pentru a nu admite, în continuare, reducerea profitabilității vânzărilor, sunt necesare măsuri concrete de susținere a producătorilor agricoli, printre care și reducerea poverii fiscale.

Rezultatele investigațiilor ne permit să deducem că eficiența activității operaționale, privită prin prisma capacității costurilor de a genera profit brut, depinde de efortul propriu al întreprinderilor agricole, de rata inflației (creșterea prețurilor la semințe, îngrășăminte, pesticide, produse petroliere), dar și de fluctuațiile anuale ale factorilor climaterici, care planează în permanență asupra producției agricole.

În acest context, considerăm că factorii de decizie ai întreprinderilor agricole, din Republica Moldova, trebuie să implementeze măsuri concrete vizând gestionarea eficientă a resurselor disponibile, motivarea angajaților în creșterea performanțelor întreprinderii, optimizarea cheltuielilor, dar și majorarea subvențiilor, ce ar conduce la diminuarea incertitudinii în obținerea rezultatelor financiare

have internal reserves aimed at increasing the efficiency of the resources consumed and used in the operating activity.

Conclusions. The study on the analysis of the financial results shows an unstable nature in the evolution of the gross profit, operating profit and net profit in the agricultural entities from the Centre region. The trend of the net profit per one hectare of agricultural land according to the linear function shows that during the period 2010-2016 the average annual growth amounted to MDL 71.15 and the annual average growth rate was 9.1%. In the period 2014-2016 there is a reduction in sales revenues capacity in net profit formation from 6.49% to 5.71% compared to the average of 2011-2013. We consider that certain measures to support agricultural producers, including the reduction of tax burden, are needed to prevent the decline in sales profitability.

The results of the investigations allow us to conclude that the efficiency of the operating activity in terms of the cost-ability to generate gross profit depends on the agricultural enterprises' own effort, on the inflation rate (the increase in prices for seeds, fertilizers, pesticides, petroleum products), but also on the annual fluctuations of climatic factors, which always influence the agricultural production.

So, we consider that the decision-making factors of the agricultural enterprises in the Republic of Moldova have to implement certain measures to manage efficiently the available resources, to motivate employees to increase the performance of the enterprise, to optimize spending but also to increase subsidies, which would reduce the uncertainty in obtaining financial results.

Bibliografie/Bibliography:

1. ROBU, V., ANGHEL, I., ȘERBAN, E.C. *Analiza economico-financiară a firmei*. București, Editura Economică, 2014, 510 p. ISBN 978-973-709-683-8.
2. VĂLCEANU, Gh., ROBU, V., GEORGESCU, N. *Analiza economico-financiară*. București, Editura Economică, 2005, 447 p. ISBN 978-973-709-492-6.
3. ȚIRIULNICOVA, N., PALADI, V., GAVRILUC, L., CHIRILOVA, N., FURTUNĂ, D. *Analiza rapoartelor financiare*. Chișinău, ACAP, 2011, 400 p. ISBN 978-9975-78-995-0.
4. EROS-STARK, Lorant, PANTEA, Ioan Marius. *Analiza situației financiare a firmei. Elemente teoretice, studii de caz*. București, Editura Economică, 2001, 302 p. 973-590-477-2.